

של דן מירון ושל גורית גוברין. נוסף על כך למדים אנו בבהירות רבה, מן המבוא המצוין של עדה פגיס, עורכת האסופה, מהן השאלות שלא נשאלו עדיין—וממילא גם לא נענו עדיין—לגבי סיפוריה של דבורה בארון.

ש. ז.

קונסול של כבוד

ברומן "קונסול של כבוד" התרכזו המחבר גריהם גרין במוקדי החיים שבאמריקה הדרומית: הפנסיה הקאתולית, הטרור וחטיפת אנשים חפים מפשע והעוני המשוע, כשהם נצרפים בכור האהבה והכבוד-העצמי של הדמויות הראשיות. הודות למבנה הארכי-טקטוני ממש של העלילה מצליח המחבר, כדרכו ביצירותיו האחרות, להציג את תודעת הגורליות המפעמת באנשים רבים כפחות המניע הראשי בפעולותיהם ובמחדליהם. כל אחת מן הדמויות צועדת מחוץ לדרך-המלך של המציאות ומסבכת עצמה מרצון יותר מאשר מאונס.

בכוונה בחר המחבר במקרי-גבול, כאשר הדמויות הראשיות אינן נמנות על גזעי אמריקה הדרומית אלא הם ממוצא אנגלי-ספרדי מעורב. כלאיים אלה אומרים הרבה, ואינם עולים יפה. הגיבור הראשי, הרופא אדוארדו פלאר, נולד לאב אנגלי ולאם ספרדיה, ואביו נמנה על תנועת-המחתרת הארגנטינית ולמענה ויתר על חייו המשי-פחתיים. הרופא חי בעיירת-גבול שבין פא-ראגוואי לארגנטינה ועוזר לשכבות העניות. מחוץ למקצועו הוא ריק מכל אידיאה שהיא, כולל האהבה, ואינו מאמין ברעיונות או באנשים. והנה הסתבך בחטיפת קונסול-הכבוד של אנגליה באותו מקום והוא מנסה להצילו מאנשי המחתרת, המאיימים לרצחו, באם לא תשחרר הממשלה עשרה אסירים מבין חבריהם. למה עושה הרופא את המע-

* גריהם גרין: קונסול של כבוד; תרגום: אמציה פורת; עם עובד / ספריה לעם, 1974; עמ' 262.

דבורה בארון

דבורה בארון פעלה כאישיות ספרותית יוצרת בעיקר בשנים 1911—1937. אחרי פטירת בעלה, יוסף אהרונוביץ (מראשי "הפועל הצעיר") פרשה מן החיים הספרותיים ומן היצירה הספרותית. בתקופת פעילותה הירבה תה לכתוב ולפרסם סיפורים קצרים ונובילות ארוכות, שחלקם לא פורסמו לפי שהמחברת גנתם כבלתי-ראויים לפירסום. בחטיבה בלתי-ידועה זו של יצירתה עסקה באחרונה גורית גוברין, ואילו כותביהם של מאמרי הבקורת שהתפרסמו על דבורה בארון במרוצת השנים לא הכירו סיפורים אלה—ואולי אף לא ידעו על מציאותם. התוצאה היתה, כפי שאנו למדים ממאמרי הבקורת שכונסו באסופה זו, ראייה סטאטית של כלל יצירתה של בארון, בלי נסיון ובלי יכולת לעמוד על כיוונים וצדדים שבהם חלו תמורות בכתיבתה.

אף שהיתה אחת הדמויות החשובות בשדה הסיפור הארצישראלי המודרני, לא זכתה עדיין למחקר ספרותי מספיק אף לא למונו-גרפיה שתתמודד עם דמותה המורכבת והמעינינת. האסופה יותר משהיא מלמדת על יצירתה של דבורה בארון הריה מלמדת על יחסה החיובי—אך השטחי לפעמים—של היצירה בקורת העברית. כבמקרים אחרים ראו בה קודם-כל את הסופרת-האשה, ומתוך ראיית חשיבותה ל"היסטוריה של הספרות" כסופרת-אשה עודדו אותה בהערכה חיובית וביפרסים ("פרס ביאליק"). קשה ללמוד מן המאמרים שלפנינו במה נתיחדה הפואטיקה של דבורה בארון ומה היו הזיקות בין יצירתה ליצירות סופרים גדולים בני-זמנה כגון ברנר, גנסין, שופמן ועוד. רק בזמן האחרון מסתמנת נטייה להעמיק את המחקר, נטייה הבאה לידי ביטוי בעיקר בחיבוריהם

* דבורה בארון / מבחר מאמרים על יצירתה; ליקטה וצירפה מבוא וביבליוגרפיה: עדה פגיס; הוצאת עם עובד (פני הספרות / סדרת ילקוטי בקורת בעריכת ק.א. ברתיני), 1974; עמ' 198.